teh pravil glej v „Učit. Tov." l. 1872., stran 332 i. d. Zdaj se je „Šola" prekrstila v „Narodna Šola". Osnovalni odbor „N. Š." je bil: dr. Razlag, M. Močnik, A. Praprotnik, Fel. Stegnar, Iv. Tomšič, dr. Jos. Vošnjak (glej „Učit. Tov." leta 1872. str. 354 in 355.). Dne 10. septembra 1874 je bil sklican prvi občni zbor „Narodne Šole" (predsed. dr. Razlag). Poročilo o tem tiskano v „Učit. Tov." str. 340 in 141 in dalje 356 in 357. V odbor so bili voljeni oni, ki so bili člani osnovalnega odbora; predsednik je bil dr. Razlag. — Za dr. Razlagom je bil predsednik Feliks Stegnar, ki je jako spretno vodil društvo do l. 1897. Dne 25. marca tega leta je bil F. Stegnar premeščen v Maribor in s tem dnevom je nehalo njegovo čez 25 let trajajoče in uspešno delovanje na korist ljudske šole na Kranjskem. Za Stegnarjem je bil voljen predsednikom mestni učitelj Anton Razinger, ki še danes načeljuje temu koristnemu društvu. Pokojni Josip Traven je zapustil „Narodni Šoli" 4000 kron. Mestna občina ljubljanska daruje „Narodni Šoli" vsako leto 400 K. Tako podporo je dobivalo društvo do lanskega leta tudi od Kranjske hranilnice in kranjskega deželnega odbora, ki sta pa iz mržnje do slovenskega šolstva to podporo ustavila. To je značilno za Kranjsko hranilnico in za deželni odbor!

—r— **Za slovensko trgovsko šolo** v Ljubljani je dalo trg. ministrstvo za stroške v 1909. letu 6000 K podpore in poleg tega še 1000 K za opravo.

Štajerske vesti.

—š— **Vsem slovenskim učiteljskim društvom na Štajerskem!** Podpisano društvo namerava izdati „Roditeljsko pismo", ki naj bi bilo nekak pouk staršem šoloobveznih otrok o najvažnejših določbah dokončnega šolskega in učnega reda ter tozadevnega izvršitvenega predpisa dež. šol. sveta štajerskega. Tako bo n. pr. obsegalo imenovano pismo v poljudnih besedah zakonite določbe o vstopu otrok v šolo in odpustu iz šole, o šolskem obisku in šolskih zamudah, šolskih izpričevalih in o stiku domače hiše s šolo, v kolikor se namreč te določbe tičejo roditeljev, oziroma njih namestnikov. Podpisano društvo je mnenja, da bo imenovano „pismo" dobro došlo vsem onim roditeljem, ki šolskih predpisov res ne poznajo ali pa nečejo poznati, ter se jih bo takorekoč prisililo, da bolj kot doslej sami iščejo prepotrebnega stika s šolo. „Roditeljsko pismo" je letošnja okrajna učiteljska skupščina za brežiški, kozjanski in sevniški okraj sprejela ter ga je tudi dež. šol. svet štajerski potrdil z odlokom z dne 3. novembra 1909, št. 3/6260/6. Dasiravno je bilo pismo prvotno namenjeno le šolam naših treh okrajev, je vendar podpisano društvo prepričano, da bi se lahko s pridom razširilo tudi po drugih šolskih okrajih, tako da bi lahko vsaka slovenska hiša, kjer imajo šoloobvezne otroke, imela v rokah tak pouk. V tem slučaju bi bila seveda cena tako nizka, da bi potrebno število izvodov mogli naročiti krajni šolski sveti sami za svojo šolo. Podpisano društvo se torej obrača do vseh bratskih društev na Spodnjem Štajerskem z vljudno prošnjo, naj mu blagovolijo čimprej naznaniti, ali bi hotela „Roditeljsko pismo" razširiti tudi v svojem društvenem okraju in koliko iztisov bi bilo približno potreba za tisti okraj. Na podlagi teh izjav bo podpisano društvo stopilo v dogovor z „Učiteljsko tiskarno".

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj na Vidmu, dne 29. dec. 1909.

J. Knapič,
t. č. predsednik.

—š— **Nadučiteljsko mesto** je razpisano v Tepanjah pri Konjicah do 15. januarja 1910. Šola je novo, jako lepo poslopje z velikim, vsem zahtevam ustrezajočim stanovanjem v prvem nadstropju. Tik šole velik, lep vrt in vodnjak. V kraju je trgovina in vsakdanja pošta, ki jo je oskrboval do zdaj nadučitelj za letnih 200 K kakor tudi občinsko tajništvo. Šola kakor tudi vsa vas je v ravnini ob državni cesti; do postaje je 20 miut, v trg Konjice eno uro peš. Šolske razmere ugodne, vsak razred ima povprečno do 40 otrok. Slovenci, prosilci, oglasite se, da nam tudi te postojanke ne ugrabijo nemčurske roke, kakor je to že v konjiškem okraju, žalibog navada.

—š— **Slovenska kmetijska šola** v Št. Jurju ob juž. žel. je bila dne 4. jan. t. l. s primerno slavnostjo slovesno otvorjena.

—š— **Oddaja učiteljskih mest brez razpisa.** V tem oziru je interpeliral namestnika nemški poslanec Otter. Zastopal je isto načelno stališče kakor mi, da se pod roko naj ne oddajajo mesta.

Goriške vesti.

—g— **Iz sej ožjega in pomn. c. kr. okr. šolskega sveta za goriško okolico dne 17. in 18. decembra 1909.** Ustanovil se je proračun za l. 1910. Šolske doklade bodo znašale 80% kakor l. 1909. Izvršila so se definitivna nameščenja razpisanih služb. Nadučitelj Ivan Kavs pride iz Šmarij za nadučitelja v Ajdovščino; nadučitelj Davorin Cenčič iz Št. Ferjana v Ozeljan, nadučitelj Ladislav Likar pa iz Ozeljana v Št. Ferjan; učitelj-voditelj Anton Faganel iz Dola za učitelja v Podgoro; Roza Bajt iz Skrilj v Prvačino. Drugi prosilci in prosilke za razpisane službe so bili imenovani definitivnim na mestih, kjer so bili že prej začasno nastavljeni in kjer se sedaj nahajajo. S 1. januarjem pridejo v I. plačno vrsto: Josip Biteznik, Anton Krmac, Rud. Vižintin in gdč. Štrukelj; v II.: Al. Benko, Fr. Turk, Vilj. Tomažič, Viktor Zgonik, Edv. Praprotnik, Rud. Žnidarčič in gdč: Josipina Sedej, Angela Šusteršič, Ana Prinčič, Ot. Strel, Josipina Srebernič. — Vse začasno nameščene službe se razpišejo. Vse prošnje za petletnino so se rešile. Dovolile so se razne naprave in poprave. Naročilo se je, naj se izplačajo razni predloženi računi.

B.

—g— **Sadjarsko zadrugo** za celo goriško deželo so ustanovili v Gorici. Naj vrlo prospeva!

—g— **Delavska hranilnica in posojilnica** so v okvirju socialno-demokratične stranke ustanovili v Gorici. Predsednik načelstva je dr. Tuma.

—g— **„Novi čas".** Tako se bo imenoval list klerikalnih novostrujarjev na Goriškem, ki začne vkratkem izhajati.

—g— **Iz seje ožjega in pomnoženega okr. šol. sveta tolminskega.** Pavšič Dragica dobi II. petletnino. Nekemu učiteljiščniku se dovoli 100 kron podpore in 100 kron posojila. Skrt Josipina dobi štirimesečni dopust zaradi bolezni. V okraju se razpišejo vsa sistemizovana, a ne stalno zasedena mesta. V I. plačilni razred se pomakneta Gruntar Milan in Logar Miroslav, učiteljica Justina Silič pa v II. plačilni razred. Sklene se razširjenje šole v Loči, odkoder bo ena učna oseba ekskurirala v Lepeno. Dijaški kuhinji v Gorici se dovoli podpora 100 K. Odobri se proračun za leto 1910. in 140% doklado na vse izravne davke. Okraj je zapustil Silvester Rode, učitelj v Logu, ker je dobil službo v tržaški okolici. Sklene se zidanje šolskega poslopja v Plužnah pri Bovcu.

Tržaške vesti.

—t— **Imenovanje tržaškega škofa dr. Nagla** za koadjutorja cum jure successionis dunajskemu nadškofu Gruschi je, kakor potrjujejo dunajski listi, gotova stvar. Kandidata za to mesto sta bila še solnograški posvečeni škof dr. Kaltner in brnski škof grof Huyn, pa sta propadla. Ima pač Nagl svoje posebne zasluge!

Istrske vesti.

—i— **Iz koprskega okraja** nam pišejo: V dobi enega leta so otvorili v koprskem okraju slovensko enorazrednico v Movražu in hrvaško na Vrhu. Enorazrednico v Boljuncu, Krvavem potoku in Gorenji vasi so se razširile v dvorazrednice, a dvorazrednice v Lazaretu, Škofijah, Šmarjah in Lanišču v trirazrednice. Dekliška in deška dvorazrednica v Buzetu sta se združili v mešovito štirirazrednico in na šolah v Dolini, Ricmanjih in Truškah so odprli po eno paralelko. Iz tega vidimo, da v Istri napredujemo, kjer — delamo. V okraj je prišlo 12 novih, mladih in čilih učnih oseb, ki jim ne priporočamo nič drugega, kakor da naj z vso ljubeznijo do stanu in otrok vrše svoje stanovske dolžnosti in skrbe, da napravijo sposobnostni izpit, kakorhitro jim je mogoče. Komur je le mogoče, naj napravi tudi izpit za meščanske šole, akoravno nimamo Slovenci v Istri niti ene meščanske šole, pač pa določuje § 13. dež. zakona z dne 5. junija 1908 vsem takim, ki imajo izpit za meščanske šole, 120 K letne osebne doklade. Malo je sicer, a nekaj je že!

—i— **Poziv vsemu slovanskemu učiteljstvu v Istri!** Star bojevnik za pravice učiteljstva v Istri nam piše: Vse slovenske in hrvaške učitelje in učiteljice v Istri nujno pozivljam, da se vsi do zadnjega naroče na naše glasilo! „Učit. Tovariš" je doslej vedno odločno zagovarjal naše koristi in pravice, torej ga moramo podpirati tudi mi, ako hočemo, da nas bo podpiral vbodoče tudi on! Iz svojega glasila se učimo odločnosti in vztrajnosti v boju za obstanek, za svoj in našega šolstva ugled in napredek!

—i— **V Voloski** bivajo sedaj v pokoju vrli naši tovariši: Fran Waišel, nadzornik Uršič in Miroslav Grosman. Še mnogo let v zdravju in veselju!

—i— **Za občinske tajnike v Istri.** Istrski dež. odbor je določil od 1. januarja 1910 naprej 6 štipendijev po 600 kron za one, ki se mislijo posvetiti občinskemu tajništvu v Istri. Ob podelitvi teh štipendijev se bo oziralo na potrebe obeh narodnosti v deželi.

Koroške vesti.

—o— **Koroško deželno učiteljsko društvo** šteje 1002 člana. V organizaciji ni le 85 učnih oseb.

—o— **Koroški slovenski učitelj, na dan!** Koroški slovenski učitelj nam piše: Zadnji čas je, da se tudi koroški slovenski učitelji organizujemo v svojem učiteljskem društvu. Le v organizaciji okrepimo svoje moči, da nam bo mogoče kaj uspešnega storiti za svoje slovensko ljudstvo, ki ga pritiskajo od vseh strani. — Ako se hočemo navzeti prave stanovske zavednosti in odločnosti, moramo tudi mi z vsemi svojimi močmi gmotno in duševno podpirati svoje skupno stanovsko glasilo, ki naj tudi od nas koroških slovenskih učiteljev sprejme k svoji 50letnici iskrene čestitke! Saj je „Učit. Tov." med tistimi redkimi slovenskimi listi, ki se odločno in moško bojuje za pravice koroškega zatiranega slovenskega šolstva!

—o— **Koroški deželni zbor** je sklican na 17. t. m. Vprašanje pa je, če se bo spomnil tudi koroškega šolstva in učiteljstva.

—o— **Pri Sv. Stefanu na Zili** v največji občini šmohorskega okr. glavarstva, so pri obč. volitvah v vseh treh razredih zmagali Slovenci.

—o— **Mnoge** slovenske občine in slovenski krajni šolski sveti se poslužujejo še vedno samonemških uradnih tiskovin. To je naravnost škandal! Pritožujemo se, da nam „odzgoraj" na nečuvene načine vsiljujejo nemščino, a edini naši avtonomni zastopi, o katerih se pravi, da so v slovenskih rokah, dostikrat niso nič boljši, žalibog, mnogokrat samo zaradi nezmožnosti ali malomarnosti svojih tajnikov! In tega še ni dovolj! S slovenskim denarjem se naročujejo take tiskovine pri najhujših naših narodnih nasprotnikih.

—o— **Št. Ilj** ob Dravi. Suspendirani župnik Česky v St. Ilju ob Dravi, ki se ni hotel ukloniti svojemu škofu, je od vlade penzioniran. Hkratu je bil prisiljen, zapustiti župnijo Št. Ilj in se je začasno nastanil v Lipi pri Vrbi. Župnik Česky ostane v suspenziji in torej ne sme maševati. To je svoboda!

Splošni vestnik.

Širite naše časopisje! Ne zadostuje, da je vsak organizovan učitelj in vsaka organizovana učiteljica naročnik, oziroma naročnica našega časopisja — treba nam je čitaljev in naročnikov tudi v neučiteljskih krogih. Ti spoznavajo iz našega časopisja naše težnje in naša stremljenja, pa spoznajo tudi nas same! „Učit. Tov." je zanimiv za vsakogar, ki mu je kaj do tega, da spozna boje in napore kulturnih delavcev. Zato pa kličemo: Širite naše časopisje! Sovražniki nas sramote s svojim časopisjem, mi izpodbijajmo njihove laži s svojim! Enako z enakim!

Šivalne tečaje za učiteljice zahteva „Učit. Tov." — To je jako dobra misel, in bi v ljudski šoli imela dekleta veliko več koristi od tega, ako bi se vadila v šivanju kakor pa v različnih luksurioznih ročnih delih. Teh sicer ni potreba popolnoma odpraviti, a glavno mesto bi naj zavzel praktičen pouk v šivanju in krojenju. Tako piše „Narodni Dnevnik". Tudi „Slovenski Narod" odobrava naš predlog.

Zvišanje cen za tiskarniška dela. Državna zveza avstrijskih tiskarjev je zaradi zvišanja plač, ki stopi v veljavo 1. januarja, sklenila zvišati cene za tiskarska dela. Cene se zvišajo za osem odstotkov.

Novi časovni avanzma državnih uradnikov. Dunajska „Zeit" poroča, da bo nova ureditev plač državnih uradnikov izvršena po sledečem načinu: Vse državno uradništvo se bo delilo v štiri kategorije. Prvi razred: uradniki z dovršeno visoko šolo. Drugi razred: uradniki z najmanj enim povoljnim izpitom na visoki šoli. Tretji razred: uradniki z dovršeno srednjo šolo. Četrti razred: uradniki z višjo ali ljudskošolsko izobrazbo. Kar se tiče službenega napredovanja, bo prva kategorija po dveh letih v enajsti, po štirih letih v deseti, po šestih letih v deveti in po daljnih šestih letih pomaknjena v osmi činovni razred. Tretja kategorija bo dosegla po treh letih enajsti, po šestih letih deseti, po sedmih letih deveti in po daljnih osmih letih osmi činovni razred. Za četrto kategorijo bo deseti činovni razred normalni zaključek službenega napredka. Za napredovanje od osmega razreda naprej je izključno odločilna službena sposobnost in nima nova vladna predloga nobenih posebnih določb glede napredovanja od osmega činovnega razreda nadalje.

Zanimiv slučaj. Vsi uredniki „Učiteljskega Tovariša" so služboval na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani, in sicer je bil imenovan na to šolo Andrej Praprotnik l. 1856. (l. 1870. je postal vodja te šole); Matej Močnik l. 1864.; Andrej Žumer l. 1890. (šolski vodja); Engelbert Gangl l. 1893. in Jakob Dimnik l. 1902., ki je še danes vodja I. mestne šole.

Regulacija učiteljskih plač dunajskih učiteljev. Meseca decembra l. l. je razpravljal dunajski občinski svet o regulaciji učiteljskih plač. Določil je, da dobiva provizorično učno osobje letnih 1200 K in po dveh službenih letih na Dunaju 1400 K. Definitivno učno osobje dobiva: a) temeljno plačo, ki znaša za učitelje in učiteljice drugega razreda 1400 K, za učitelje in učiteljice prvega razreda 1800 K, za učitelje in učiteljice meščanskih šol 2200 K, za nadučitelje in nadučiteljice 2600 K in za ravnatelje in ravnateljice meščanskih šol 3000 kron. Učiteljev meščanskih šol drugega razreda ni. b) Temeljna plača raste po starostnih dokladah, ki se priznajo od usposobljenostnega izpita; učitelji dobivajo deset, učiteljice osem doklad, in sicer so določili za učitelje štiri triletnice, potem šest štiriletnic, za učiteljice pa osem štiriletnic; vsaka doklada znaša 200 K. Dosedanje plačilne stopnje z vsakoletnim uvrščevanjem se opuste. Stanarina znaša: za ravnatelje meščanskih šol 1400 K, za nadučitelje 1300 K, za učitelje meščanskih šol 1000 K in po 20 službenih letih 1200 K, za ljudske učitelje prvega razreda 800 K in po 20 službenih letih 1000 K, za učitelje drugega razreda 600 K; za ženske učne osebe: ravnateljice 1000 K, nadučiteljice 900 K, učiteljice meščanskih šol in ljudske učiteljice prvega razreda 600 K in učiteljice drugega razreda 400 K. Tedaj dobi ljudski učitelj po 36 službenih letih 4800 K, učitelj meščanskih šol 5400 K, nadučitelj 5900 K in ravnatelj meščanskih šol 6400 K. V pokojnino se vštevajo vsi dohodki. Službena doba je 40 let. Učitelji nad 60 let in taki, ki so brez lastne krivde postali poučevanja nezmožni, lahko dobe že po 35 službenih letih zadnje doklade kot pokojnino. Za penzijski zaklad odtegnejo tri odstotke. Celibat učiteljic se odstrani, vendar morajo za nosečnosti in potem same plačevati nadomeščevanje. V drugi razred pride učitelj po 5, v prvi pa po 10 službenih letih. Stroški te regulacije znašajo 2,152.000 K in se pokrijejo z doneski iz zapuščin.

Prošnja. Sotrudnika, ki je pisal podlistek o vsemiru, prosim, da izpolni svojo obljubo, da piše o istem predmetu tudi s transcedentalnega stališča. *Tovariš.*

Dodatno k notici „Sleparska nemška tvrdka" v 52. štev. „Učit. Tov." nam pišejo, da je tvrdka Wolf v Monakovem vendar prekinila molk. Enemu tovarišu je odpisala, da popusti pri vsakem komadu eno krono ali pa da vzame robo nazaj in jo zamenja z drugo pristujočo. Drugemu tovarišu pa je javila, da vzame le en tucat nazaj, drugo — K 144 — pa treba plačati. Potem še zapreti: „V slučaju tožbe bomo tirjali plačilo za vseh 24 komadov." — Ali ni to impertinenca nemškega Juda? Kdo more siliti tovariša k plačilu, ko so pa naročene srajce in spodnje hlače nerabne zaradi krive mere? Ali bo državno pravdništvo molčalo k temu sleparstvu? Pa tudi vi, učiteljstvu prijazni, slovenski advokatje: Na noge! Na pomoč stiskanim učiteljem zoper nemško nasilje! — Prejeli smo še ta dopis: Z ozirom na dopis v 52. štev. „Učit. Tov." pod nadpisom „Sleparska nemška tvrdka" si dovoljujem prizadeta tovariša opozoriti na državljanski zakonik (Bürgerl. Gesetzbuch) v Reclamovi izdaji pod naslovom: Das österreichische allgemeine Gesetzbuch. V tej knjigi se nahaja na strani 470 „Gesetz vom 27. April 1896, Nr. 70, betreffend Ratengeschäfte." V paragrafih tega zakona dobita ona tovariša dovolj obrambe, zlasti v § 4. Jaz sam sem imel tudi opravka v enaki zadevi. Kupil sem po agentu tvrdke „Süddeutsches Tricot-Haus S. Eisen, München" za 58 M. srajc in spodnjih hlač. Komad mi je prišel na 7·25 M. povprečno. Z blagom sem bil še precej zadovoljen čeravno ni bil komad več vreden nego 5 K po moji sodbi, a jezilo me je, da mi je bilo razen dveh srajc vse preveliko in da mi ni hotel odračunati colnine. Ko je tvrdka zahtevala plačilo drugega (in obenem zadnjega) obroka, ji odgovorim, če mi ne odračuna colnine, da sem primoran, ker mi blago ne konvenira zaradi mere, zateči se k imenovanemu zakonu. To je pomagalo. Imenovana tovariša pa imata veliko zaslombo tudi v tem, ker je resnična vrednost komada 4 K namesto 12, kakor pravi „Učit. Tov." Zakaj po zakonu ne sme biti blagocenjeno pod polovico, sicer izgubi tvrdka tožbo, oziroma proglasi pogodbo za neveljavno. Glavno oporo pa imata v tem, ker je mera popolnoma izgrešena in blago za njiju torej popolnoma brez vrednosti. Nato se naj sklicujeta in to tvrdki naznanita.

V. J. Havliček a bratr v Poděbradich (Kralj. Češko), slavnoznani l. 1887. otvorjen izvozni dom modnega in platnenega blaga, pošilja na zahtevo novo sestavljene zbirke vzorcev blaga za plesne obleke, opreme za neveste, damaste, platna, namiznih in kavinih garnitur, brisač, robcev in modnega sukna za dame in gospode. Priporočamo najtopleje to priznano reelno in solidno češko tvrdko c. učiteljstvu v obilno naročanje. Pri sklicevanju na naš list pošilja vzorce brezplačno.